

**Praat vandaag
over morgen,
om te leven tot
het laatst**

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

**HUISARTSEN
HARTJE
DORP**

PROGRAMMA

01

Welkom

02

Dr. Constance de Vries

03

Notarissen Mr. Marijke Poolen
en Mr. Tim Gielen

04

Pitches organisaties

05

Evaluatie & informatiemarkt

Mw. Constance de Vries|

Huisarts

**Uitvoerend arts en consulent
Expertisecentrum Euthanasie**

ONDERWERPEN

01

Waarom praten over morgen?

02

Wat zou ik kunnen vastleggen?

03

Wat is palliatieve sedatie en euthanasie?

04

Vragen?

GOED OM TE WETEN

Informatie bij de stand

U kunt ook informatie krijgen bij de stands.

Foto maken met uw telefoon

U kunt met uw telefoon een foto maken van belangrijke informatie.

WAAROM PRATEN OVER MORGEN ?

Wie heeft er wel eens nagedacht over het laatste stukje van het leven?

Wie heeft dat ook besproken met zijn naasten?

Wie heeft er iets vastgelegd op papier?

WAAROM PRATEN OVER MORGEN?

- U beslist, u heeft de regie
 - Als duidelijk is wat u wil dan geeft dat rust
 - Het is voor de familie duidelijk wat u wil
 - Het is voor zorgverleners duidelijk wat u wil
-
- Wat gaan we doen bij acute situatie (112 bellen of niet)
 - Bij dementie kan het vermogen om te beslissen snel achteruit gaan
 - De huisarts kan informatie delen met andere hulpverleners (Isp)
 - Tijd om te oriënteren, bijvoorbeeld open dag bij hospice

WELKE VERKLARINGEN ZIJN MOGELIJK?

DE WILSVERKLARING

(negatieve wilsverklaring, wat wil ik niet)
hierin leg je de medische wensen vast
rondom uw behandeling en het
levenseinde.

DE EUTHANSIE VERKLARING

(positieve wilsverklaring, wat wil ik wel)
Onder welke omstandigheden wens ik
euthanasie.

DE WILSVERKLARING

Hierin wordt
aangegeven wat je
WEL OF NIET wil

Geen reanimatie

Geen IC opname

Geen beademing

Geen kunstmatige voeding

Doneren van organen

Volmacht

DE WILSVERKLARING, WAT MOET ER IN STAAN?

- Schrijf duidelijk op wat uw wensen zijn
- Uw voornamen, naam en geboortedatum
- Uw handtekening
- De datum van de verklaring

Tip 1: bespreek dit liefst ook met uw naasten en geef een wilsverklaring af bij uw huisarts

Tip 2 : Dit hoeft niet jaarlijks bevestigd te worden

DE EUTHANASIEVERKLARING

EUTHANASIE: de milde dood, het zelf gekozen levenseinde.

In de verklaring wordt aangegeven dat en onder welke omstandigheden iemand euthanasie wil.

Naam

Geboortedatum

Datum

Handtekening

- Wilsbekwaam
- Vrijwillig
- Uitzichtloos
- Ondraaglijk

Eventueel voorbeelden:

- Pijn
- Benauwdheid
- Afhankelijkheid
- Dementie

DE BUCKETLIST

**Wat zou ik nog heel graag willen doen?
En dat ga ik doen nu ik het nog kan?**

- Familie bezoeken
- Oude vriendschappen ophalen
- Verbroken contacten herstellen
- Een dierbare plek opnieuw bezoeken

Dat kan zelf, of met familie, maar ook met bijvoorbeeld de wensambulance.

WAT ZIJN DE OPTIES ALS HET ECHT NIET MEER GAAT?

- Palliatieve sedatie
- Euthanasie
- Andere opties die zelden worden gebruikt:
 - Versterven
 - Hulp bij zelfdoding

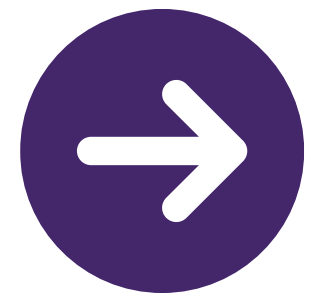
PALLIATIEVE SEDATIE

Definitie: Het verlagen van het bewustzijn (sederen) waardoor iemand geen pijn, benauwdheid, onrust of angst meer voelt en er rust ontstaat.

Uitvoering: De huisarts dient medicijnen toe die een diepe slaap veroorzaken (narcose) vaak gecombineerd met morfine tegen de pijn.

Meestal via een infuuspomp (continu), soms met spuiten (intermitterend).

PALLIATIEVE SEDATIE, DE WET

Er zijn 2 voorwaarden waaraan voldaan moet worden:

VOORWAARDEN

```
graph LR; A([VOORWAARDEN]) --- B((1)); A --- C((2)); B --- D[Er is sprake van niet behandelbare klachten (refractaire symptomen). Bijvoorbeeld: Pijn, verwardheid, misselijkheid, uitputting, angst, benauwdheid.]; C --- E[De patiënt bevindt zich in de stervensfase, maximaal de laatste twee weken van het leven.];
```

1

Er is sprake van niet behandelbare klachten (refractaire symptomen).
Bijvoorbeeld: Pijn, verwardheid, misselijkheid, uitputting, angst, benauwdheid.

2

De patiënt bevindt zich in de stervensfase, maximaal de laatste twee weken van het leven.

PALLIATIEVE SEDATIE, DE UITVOERING

- De keuze voor palliatieve sedatie wordt gemaakt door de patiënt en de arts. De familie wordt vaak betrokken in dit proces, maar beslist niet.
 - De arts kan overleggen met anderen als er sprake is van twijfel
 - De arts kiest de medicijnen en de dosering
 - De uitvoering van de sedatie gebeurt door gespecialiseerde thuiszorg teams
-
- Als de pomp is gestart en de patiënt is niet meer bij kennis dan stopt ook het eten, het drinken en het toedienen van andere medicatie
 - Palliatieve sedatie wordt gezien als medische behandeling, dus er is geen andere procedure bij nodig (i.t.t. euthanasie)
 - Er is sprake van een natuurlijke dood

PALLIATIEVE SEDATIE, DE UITVOERING

- De familie wordt in staat gesteld om afscheid te nemen
- Er wordt gestart met een “bolus”, daarna gaat de pomp lopen
- De patiënt valt binnen 5-15 minuten in slaap, eerst oppervlakkig. Later dieper
- Als er diepe slaap is, wordt er meestal een urine katheter geplaatst
- Iemand kan wakker worden, dan wordt de dosering opgehoogd
- De gemiddelde duur van start tot overlijden is ongeveer 2 tot 2 ½ dag, maar kan uiteenlopen van enkele uren tot 4 à 5 dagen
- Tijdens de sedatie kan niet worden omgeschakeld naar euthanasie

EUTHANASIE, NIET ALLEEN BIJ KANKER

Omstandigheden:

PIJN

BENAUWD

VERZWAKT

DEMENTIE

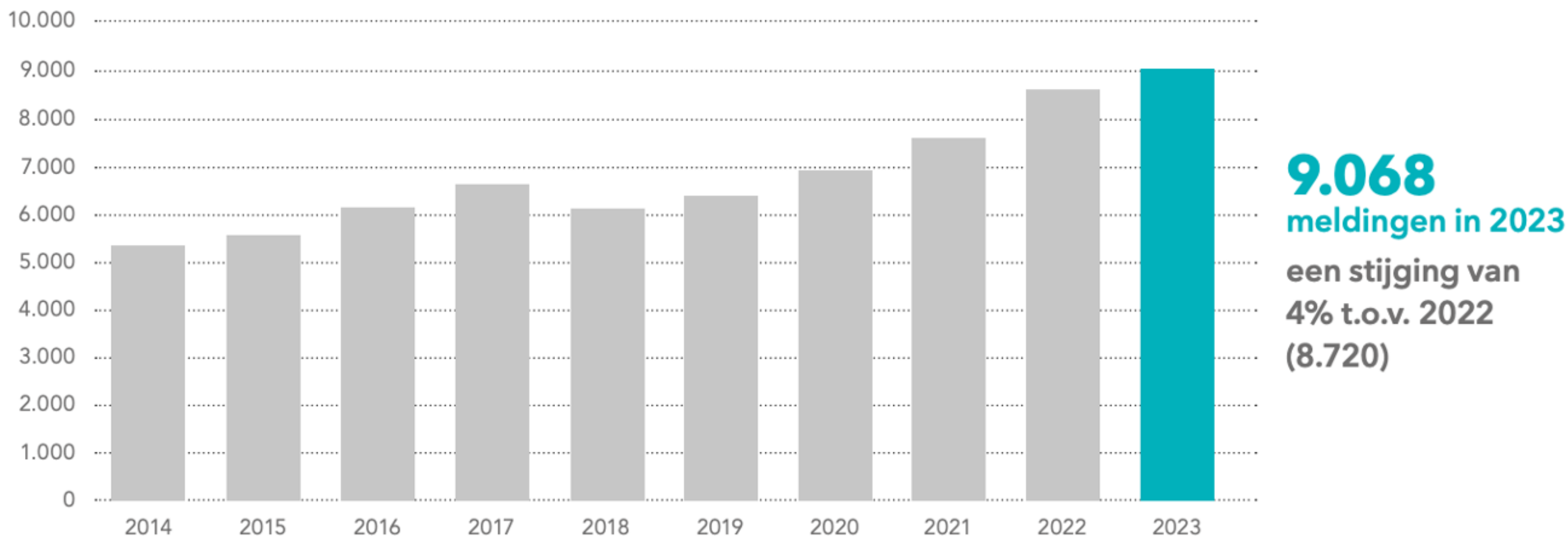
UITGEPUT

ERNSTIGE
PSYCHISCHE
KLACHTEN

?

Euthanasie in Nederland

Meldingen van euthanasie bij de regionale toetsingscommissies

In 2024
9958 keer
euthanasie,
waaronder
7913 van
huisartsen ,
1417 van EE
en de rest door
SOG, internist ,
longarts etc.

EUTHANASIE IN NEDERLAND, CIJFERS 2024

- Euthanasie gebeurde bij 5,4% van alle sterfgevallen
- De huisarts voerde 7913 keer euthanasie uit
- 1417 keer uitgevoerd door het Expertisecentrum Euthanasie
- Overigen door longarts, internist, specialist ouderengeneeskunde.

WELKE WETTELIJKE VOORWAARDEN

VRIJWILLIG

WELOVERWOGEN

ER IS SPRAKE VAN
UITZICHTLOOS LIJDEN

ER IS SPRAKE VAN
ONDRAAGLIJK LIJDEN

DE PATIËNT IS
VOLDOENDE
GEÏNFORMEERD

ER WORDT EEN
SCEN ARTS
GERAADPLEEGD

DE UITVOERING GEBEURT ZORGVULDIG EN VOLGENS PROTOCOL

ALS HET MOMENT VAN EUTHANASIE KOMT

Gedurende een ziekteproces wordt vaker gesproken over de euthanasie wens. Op een bepaald moment wordt de vraag concreet. De grens is bereikt.

1 IN GESPREK MET HUISARTS

De huisarts gaat met u in gesprek of aan de wettelijke voorwaarden is voldaan.

2

INSCHAKELEN SCEN ARTS

Als dat het geval is schakelt de huisarts een SCEN arts in.
(SCEN = **S**teun en **C**onsultatie bij Euthanasie **N**ederland).

3

NA AKKOORD KAN EUTHANISIE GEPLAND WORDEN

Als de scen arts akkoord is en dit heeft vastgelegd in een scen verslag kan de uitvoering van de euthanasie gepland worden.

EUTHANASIE, DE UITVOERING

1. In overleg wordt er een datum en een tijd afgesproken
2. Na het scen verslag moet dit binnen 6 weken zijn
3. De huisarts informeert de apotheek (medicatie levering), de forensisch arts (GGD) en de thuiszorg (infuusnaald plaatsen)
4. De patiënt bepaalt met de familie de omstandigheden (bed, stoel, wie is er bij, muziek etc.)
5. De arts moet persoonlijk de medicatie ophalen bij de apotheek
6. De medicatie bestaat standaard uit een narcosemiddel (thiopental) en een spierverlapper (rocuronium)

EUTHANASIE, DE UITVOERING

1. De arts komt op de afgesproken tijd, er is nog een kort laatste gesprek
2. De arts legt uit wat er gaat gebeuren
3. Alle papieren liggen klaar
4. Eerst wordt een verdoving toegediend, dan het narcosemiddel
5. Binnen enkele seconden tot 1 minuut valt de patiënt in een diepe slaap
6. De arts controleert of er een diepe slaap is
7. Dan wordt de spierverslapper toegediend
8. De patiënt overlijdt binnen enkele minuten (maximaal)

EUTHANASIE, HET VERVOLG

1. De arts controleert of de dood is ingetreden
2. Omdat het een onnatuurlijke dood is moet de forensisch arts komen
3. Als de procedure juist gevolgd is geeft de officier van justitie telefonisch het lichaam vrij
4. De begrafenisondernemer kan gebeld worden
5. Alle papieren gaan naar de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie

DE TOETSINGSCOMMISSIE EUTHANASIE

- Controleert of alle benodigde informatie is aangeleverd
- Beoordeelt of de correcte procedure is gevolgd
- Beoordeelt het handelen van de arts
- Geeft binnen 6 weken een verklaring af dat de arts is ontslagen van rechtsvervolging
- Tot die verklaring blijft de arts officieel “verdachte” omdat het een niet natuurlijke dood betreft

DE BELANGRIJKSTE VERSCHILLEN

Palliatieve sedatie

- Laatste 2 weken van het leven
- Onbehandelbare symptomen
- Infuuspomp thuis
- Kan heel snel starten
- Duur tot overlijden varieert
- Geen scen arts of forensisch arts

Euthanasie

- Euthanasie verklaring
- Voldoen aan Criteria
- Geen maximale termijn
- Scen procedure (max 1 week)
- Overlijden vrijwel direct
- Forensisch arts

DE KANT VAN DE ARTS

- Niet alle artsen werken mee aan euthanasie (apothekers idem)
- De strenge procedure geeft richtlijnen, duidelijkheid en veiligheid
- Persoonlijke visie

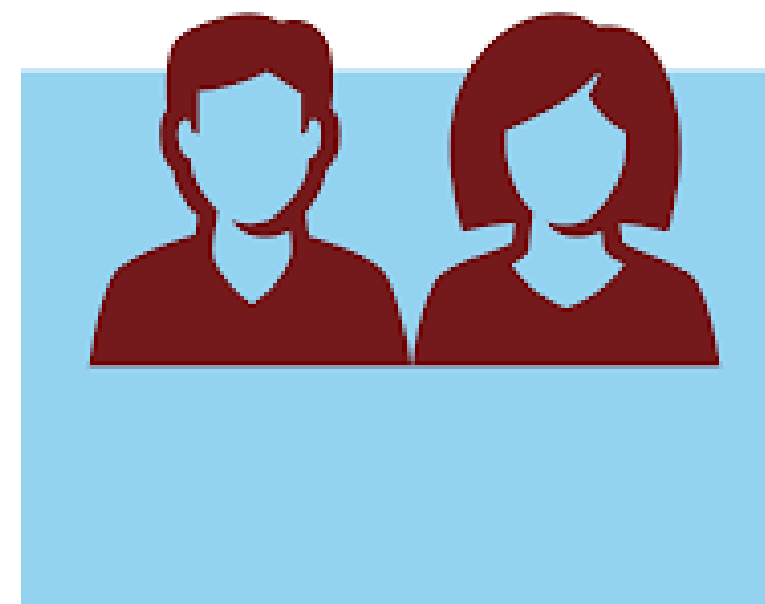
MEER
INFORMATIE

THUISARTS.NL

Handreiking schriftelijk
euthanasieverzoek

Publiekversie

**Patiëntenfederatie
Nederland**
samen de zorg beter maken

Vragen vanuit het publiek

Over proactieve
zorgplanning

Over
behandelgrenzen

Over euthanasie en
palliatieve sedatie

‘Praat vandaag over morgen om te leven tot het laatst’

METIS
NOTARISSEN

Mr. Tim Gielens

(notaris te Sittard-Geleen)

mr. Marijke Poolen

(notaris te Sittard-Geleen)

Helaas kunnen wij er niet voor zorgen
dat uw ziekte overgaat.
Als notaris kunnen wij er wel voor zorgen dat **uw wensen**
goed en duidelijk op papier staan.

Duidelijke afspraken en het **bespreekbaar** maken
van uw wensen verkleint de kans op latere discussies.

Programma

I. Levenstestament

Volmacht

II. Erfrecht

1. Wettelijk erfrecht

2. Testament

3. Erfbelasting

III. Uw vragen

Levenstestament

ook wel: notariële volmacht

Wie behartigt uw belangen, indien u dit zelf niet meer kunt?

Levenstestament

In een levenstestament legt u vast wat en hoe u het wilt voor het geval u zelf **uw wensen** niet meer kenbaar kunt maken (*wilsonbekwaamheid*).

Daarnaast geeft u in een levenstestament een volmacht aan uw vertrouwensperso(o)n(en) om namens u beslissingen te mogen nemen. Tevens geeft u aan wie uw medische belangen mag behartigen indien u dit zelf niet meer kunt.

Waarom van belang?

- Duidelijkheid over uw wensen voor uw omgeving.
- Ter voorkoming van een (externe) bewindvoerder.
- Ter voorkoming van rechterlijk toezicht.

Geen volmacht én niet meer wilsbekwaam, wat nu?

Naar kantonrechter:

- Onder bewindstelling / mentorschap;
- Onder curatelestelling.

Maar (meestal) niet gewenst! → langdurige procedure, rekening en verantwoording bij de rechter afleggen, schenken is zeer beperkt toegestaan.

Volmacht

Te gebruiken bij onvermogen om wil te uiten →
wilsonbekwaamheid.

Volmachtgever bepaalt zelf wie zijn **financiële belangen** behartigt,
indien hij dat zelf niet meer kan.

- * Met of zonder voorwaarde van wilsonbekwaamheid
- * Één of meerdere gevolmachtigde(n)

Voorbeelden:

Bankzaken

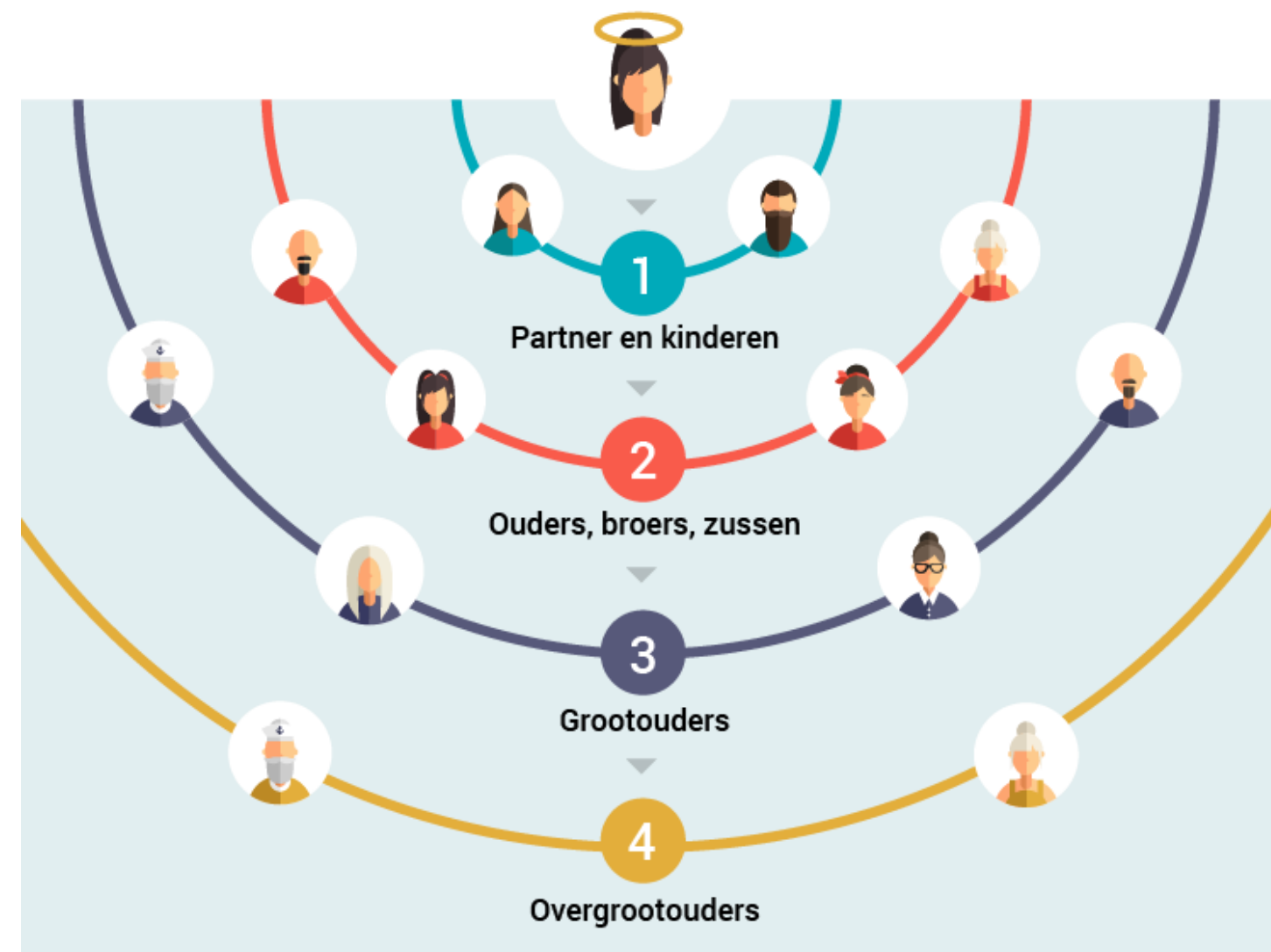
Verkoop Woning

Schenken

Erfrecht

‘Versterferfrecht’ → van toepassing indien géén testament.

4 groepen erfgenamen:

Plaatsvervulling (maximaal t/m 6e graad)

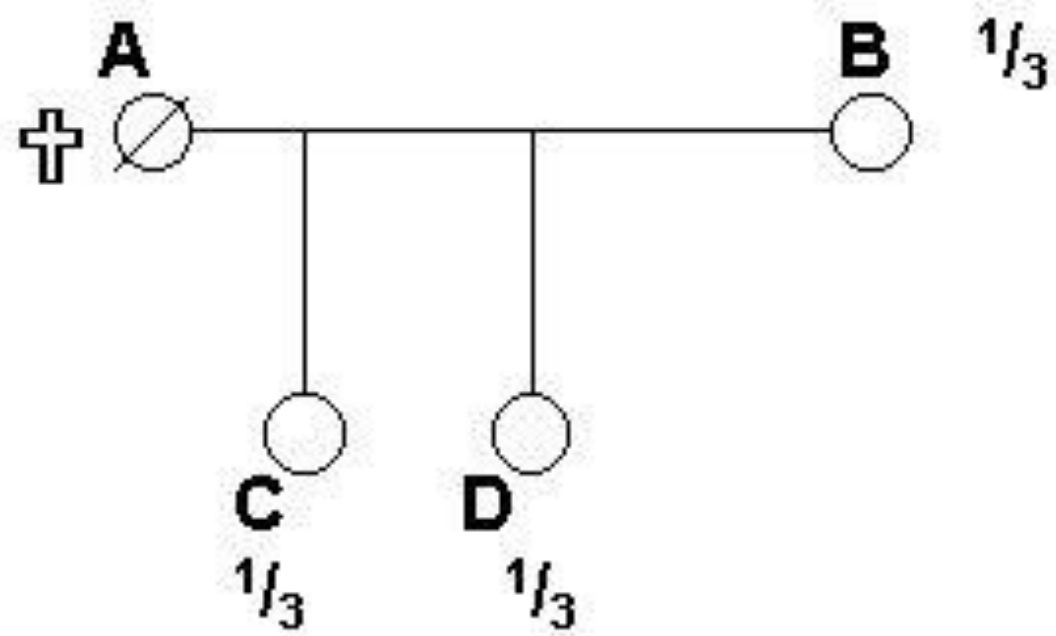
Wettelijke verdeling

Wettelijke verdeling van toepassing indien:

- a) Géén testament
- b) Een huwelijks/geregistreerd (*≠samenlevingscontract*) partner
- c) Minimaal 1 eigen kind

→ langstlevende krijgt alles in eigendom onder verplichting om schulden te voldoen en de kinderen krijgen een niet-opeisbare vordering.

Wettelijke verdeling

- De vordering is gelijk aan het kindsdeel.
- De langstlevende mag als eigenaar alles opmaken.
- Geldvordering kinderen is enkel opeisbaar indien:
 - a) Langstlevende *overlijdt*;
 - b) Langstlevende *failliet* gaat of *schuldsanering* van toepassing is.

Testament

In een testament **legt u vast** wat er met uw geld, huis, bezittingen en schulden moet gebeuren ná uw overlijden.

U maakt in een testament **uw eigen keuzes**.

Waarom een testament?

- **Civiele redenen** voor een testament:
 - heeft u wensen voor uw uitvaart?
 - wie regelt de afwikkeling van uw nalatenschap (executeur)?
 - wie zijn uw erfgenamen?
 - verdelen van (emotioneel) waardevolle bezittingen
 - mag uw kind zelf bepalen waaraan de erfenis wordt besteed?
 - uitsluitingsclausule

**Een notarieel testament
biedt meer zekerheid
dan een codicil**

Waarom een testament?

- **Fiscale redenen** voor een testament:
 - opeisbaarheidsgronden van de vorderingen van de kinderen uitbreiden i.v.m. opname van de langstlevende in een Wlz-instelling.
 - kleinkinderen betrekken (*ik-opa/oma clause*).
 - Besparing erfbelasting bij overlijden eerste ouder.

Erfbelasting

Vrijstellingen erfbelasting 2026	
Partner	€ 828.035
Zieke/gehandicapte kinderen	€ 78.671
Overige kinderen en kleinkinderen	€ 26.230
Ouders	€ 62.110
Overige verkrijgers	€ 2.769

Erfbelasting kent 3 tariefgroepen:

	I) LL en kinderen	IA) Kleinkinderen	II) Overige verkrijgers
Tot € 0 - € 158,669	10%	18%	30%
€ 158.669 en hoger	20%	36%	40%

Controle bestaand testament

“We hebben het toch goed geregeld?”

Laat uw testament (regelmatig) controleren door de notaris.

Vaak zijn testamenten verouderd en niet langer fiscaal optimaal.

Vooraf van belang bij testamenten vóór 2003 en 2010

Vragen?

Dank voor uw aandacht!

Metis Notarissen
info@metisnotarissen.nl
tel. 088-3040304

DIENSTEN
ondernemingsrecht
onroerend goed
personen en familierecht

Bezoekadressen gemeente Sittard-Geleen:

**Hofdwarsweg 49a
6161 DE Geleen**

**Parklaan 9
6131 KE SITTARD**

**Kloosterstraat 14
6123 AM Holtum (Born)**

**(t) 088-3040304
(e) info@metisnotarissen.nl**

www.metisnotarissen.nl

KORTE

PAUZZE

Thuiszorg

- Dubbele vergrijzing en ontgroening
- Gevolgen arbeidsmarkt en woonvormen
- **Zorgvraag stijgt**: dementie, complexiteit, 1 persoons huishoudens <eenzaamheid>
- Aantal Mantelzorgers daalt

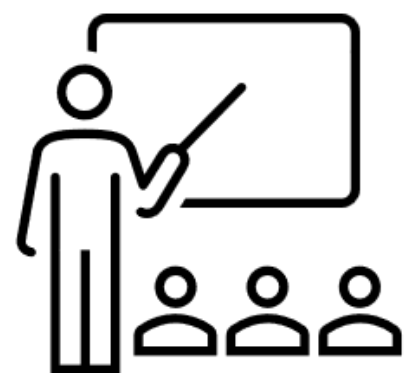
Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

2020

2040

Lilian

Thuiszorg

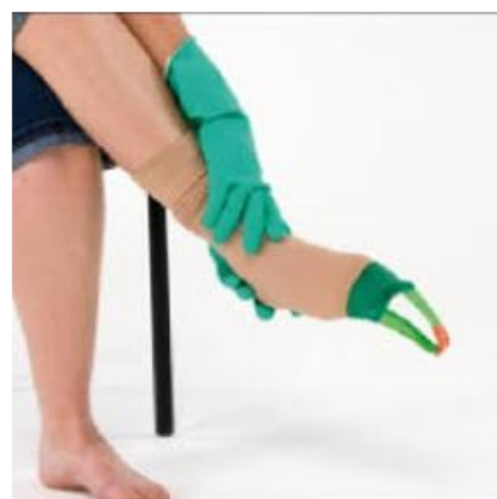
Poli wijkverpleging

Beeldbellen

Eigen regie m.b.v. innovaties

Dit is
wat wij
doen

Lilian

Mantelzorg

Zorg je voor een naaste?

Mantelzorg gaat verder dan wat we 'gewone hulp' noemen, het is die extra zorg die je geeft aan iemand die het echt nodig heeft.

Dit geldt ook als de zorg voor jou vanzelfsprekend voelt.

Dit kan intensieve zorg zijn, maar ook kleinere hulp, zoals boodschappen doen, ramen lappen of gezelschap houden.

Mantelzorg is van onschatbare waarde

Steunpunt Mantelzorg WM is er vóór de mantelzorger

Mantelzorgconsulenten:

Eerste aanspreekpunt

- Gemeente Beek en Geleen (Kelly Nordhausen)
- Sittard (Diana Thewissen)
- Born en de kleine kernen (Betsie Horrachs)

Emotionele ondersteuning:

- Persoonlijke gesprekken
- Inloopmomenten
- Voorlichtingen en themabijeenkomsten - ontmoeten en ervaringen delen

Praktische ondersteuning:

Praktische hulp, advies of begeleiding – voor uzelf of iemand anders

Als wij u niet direct kunnen helpen,
verwijzen we u door naar de juiste organisatie

Knooppunt Informele Zorg/ De Brug

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

- * De Brug zoekt en traint vrijwilligers voor ondersteuning van cliënt en naaste
- * Vrijwilligers zijn met liefdevolle aandacht aanwezig voor ondersteuning, rust, luisterend oor en begrip
- * Inzet is gratis en kan snel geregeld worden (geen wachtlijst)
- * Inzet varieert van 1x per week tot meerdere keren per week
- * Iedereen mag verzoek tot inzet vrijwilliger indienen, wens cliënt is leidend!

Dit is
wat wij
doen

Marij

Toon Hermans Huis Sittard

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Dit is
wat wij
doen

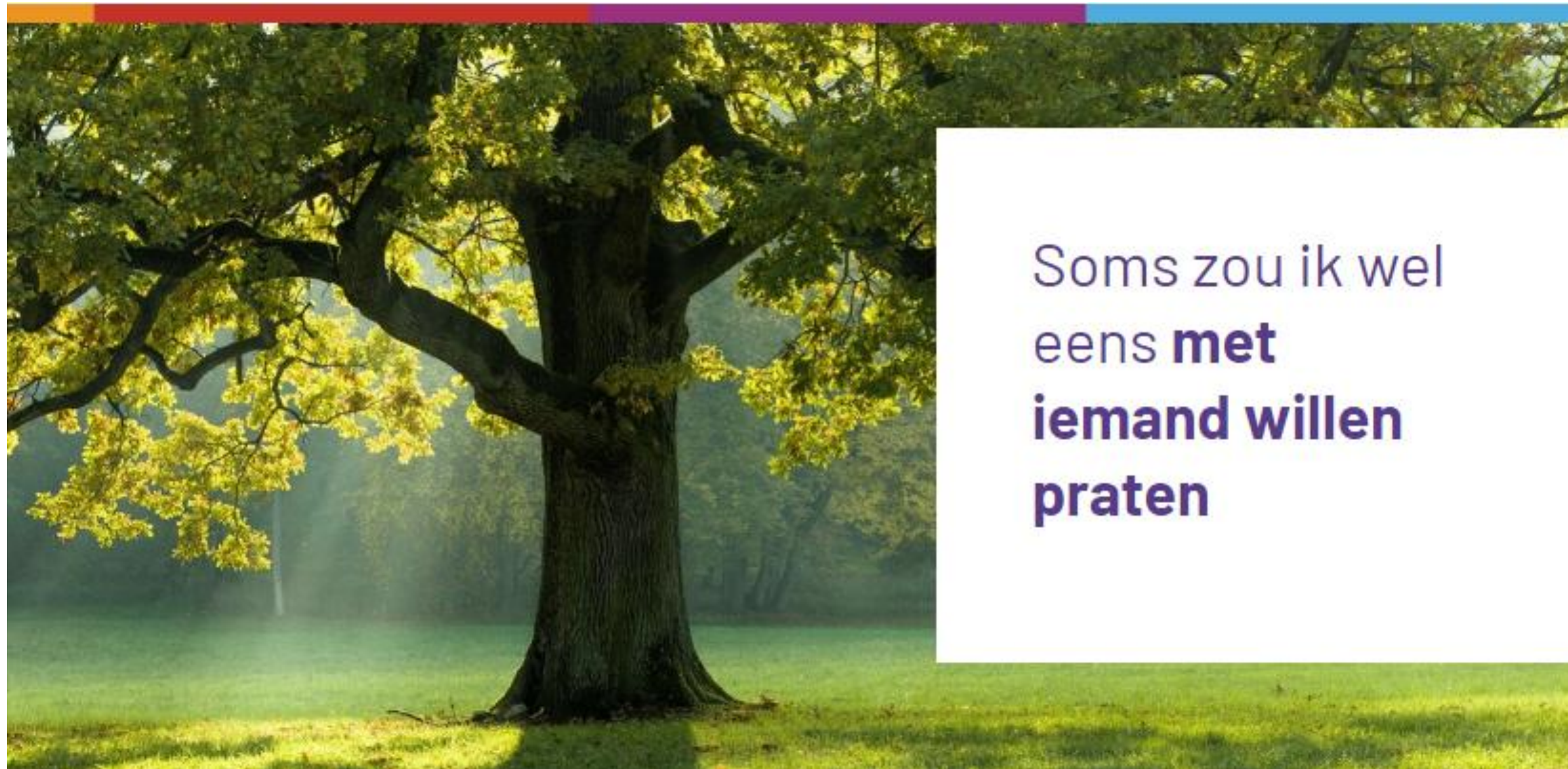
Huub

Drie Hospices in deze regio: Daniken, Mariaveld, Bronnerhof

Centrum voor Levensvragen: Els

Soms zou ik wel
eens **met**
iemand willen
praten

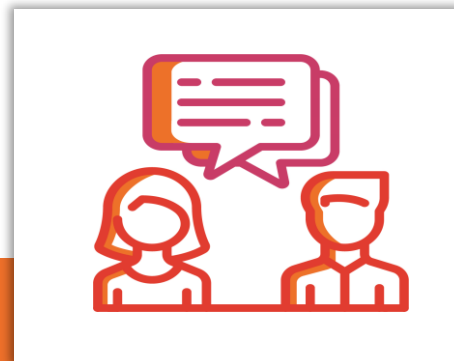
Centrum voor
Levensvragen

Limburg

- * 50 plus
- * Patiënt in de laatste levensfase en de naasten
- * Na het overlijden van de patiënt

levensvragen@zuyderland.nl

Vragen vanuit het publiek

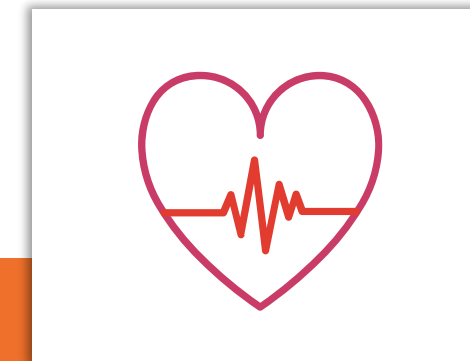
Thuiszorg: Lilian

Mantelzorg: Marjon

De Brug: Marij

Toon Hermans Huis:
Huub

Hospices: Nadine/Marlou
Chantal/Christel

Centrum voor
Levensvragen: Els

knooppunt
informele zorg

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

DELA

Praat vandaag over morgen, om te
leven tot het laatst

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Hartelijk dank voor uw
aanwezigheid!

Netwerk
Palliatieve
Zorg Westelijke
Mijnstreek

Uitnodiging voor de
informatiemarkt!